

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej — Oglasi po dogovoru.

SOCIALIST

Izhaja vsak ponedeljek ob 9 uri dopoldne. Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo. Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6, II. nadstropje.

Glasilno socialistične stranke Jugoslavije

Štev. 4.

Ljubljana, dne 28. januarja 1924.

II. leto.

Lenin umrl.

V ponedeljek, dne 21. januarja 1924 je umrl nenadoma prvobornik komunistične stranke in diktator sovjetske Rusije Lenin, ali kakor se imenuje s svojim pravim imenom Vladimir Iljič Uljanov.

Lenin je bil rojen 10. aprila 1870 in je umrl toraj še v lepi moški dobi, v starosti 53 let.

Ime tega moža bo zapisano med največjimi osebnostmi svetovne zgodovine.

Lenin je prestopil v svojem življenju veliko hudega. Bil je sin plemiške rodbine in je študiral pravo. Še v zgodnji mladosti se je udeleževal zajedno s svojim bratom revolucionarnega gibanja ruske mladine. Pri tej priliki je carska vlada obsodila Leninovega brata v smrt na vešalih. To dejstvo je razpalilo njegov revolucionarni značaj še bolj in Lenin je posvetil vse svoje življenje boju proti carskemu režimu in družabni krivici. Ta boj ga je privedel nujno v vrste revolucionarnega socialističnega proletariata.

Lenin je vodil v ruskih socialističnih vrstah skrajno levo krilo, — takozvane boljševike, ali kakor se sedaj imenujejo komuniste. Boljševiki so se ločili že pred vojno od socialistov. Po vojni pa so pod Leninovim vodstvom šli svojo posebno pot, tako v Rusiji, kakor v mednarodni politiki socialističnega gibanja.

Danes je prezgodaj in tu tudi ni pravo mesto za to, da bi izrekli kakršno koli zaključno sodbo o Leninu kot predbojniku marksizma.

To pa je gotovo, da je bil silen značaj, mož železne energije, ki je zapustil za sabo za stoletja vidno sled: velik v ljubezni in strašen v sovraštvu.

Umrli je mož sile, ki jo je vrgla Usoda v plodno zemljo. Zato molčijo ob njegovem pojavu merila našega razuma in veljavnih moralnih zakonov.

Prorok ukazuje: Ponižuj se revna stvar! — Globok prepad je ločil čisto pot velikega pokojnika od poti socialistične internacionale.

Nikogar pa ni, ki ne bi bil čutil, da je kazala demonska sila njegovo pot. Kje je tisto polje, kjer je padla ta sila na rodovitna tla in izvršila zgodovin-

sko delo in kje je polje, kjer je morala pasti ko seme na kamen?

To je nerešeno vprašanje, na katerega bo mogla odgovoriti le zgodovina in to nerešeno vprašanje je vstvarilo med nami prepad.

Pisatelj Gorki je zapisal o Leninu o svoji »Pesmi o sokolu« stih: brezumju hrabrih pojemo mi pesem. S tem je označil najbolje Lenina in njegov ožji krog. Bili so hrabri, veliki v dejanju, silni v rušenju, pravo posebljenje dobe, ki je vrgla od sebe doktrino, logiko in vse razloge in stopila z demonško silo k dejanju. Ali tudi veliki v grajenju?

Nato bo odgovorila šele zgodovina. Utis imamo, da spada glas o tem, da je bil Lenin v svoji zadnji dobi med tistimi, ki so delali na pomirjenju duhov, med netočne vesti iz Rusije. To ni poteza Leninovega značaja.

Trdno pa smo uverjeni, da bo v socialističnem pokretu v grajenju velik tisti bodoči mož, ki bo spojil komunistični vzhod s socialističnim zapadom.

Usoda je hotela, da je prevzel na dan Leninove smrti državno krmilo največje države na svetu mož, ki je po svojem značaju nasprotje mrtvega prvobornika marksizma — moža razkola, moža sovraštva.

Ali bo temu pridržano, da dovrši veliko nalogo pomirjenja in zopetne spojitve, ki pomenja za svetovno delavstvo rešitev in garancijo, da ostane Leninovo delo proletariatu ohranjeno?

Tajništvo Socialistične Internacionale v Londonu je odposlalo tajništvu Komunistične internacionale v Moskvi sledečo sožalnico:

Globoko ganjeni vsled nepričakovane smrti Leninove čutimo srčno potrebo, da povemo v tem trenutku proletarcem, ki so priključeni komunistični internacionali, da smo bili, vkljub vsem globokim nasprotjem o poti, ki jo ima iti delavski razred, vedno globoko prepričani, da je šel Lenin svojo pot iz najglobljšega prepričanja, najčistejšega srca in v popolni udanosti za veliko stvar proletariata vseh dežel.

Friderik Adler.

Najnovije politične vesti.

Sporazum z Italijo.

Rim, dne 27. jan. — Od Mussolinija in Pašiča podpisani sporazum med Italijo in Jugoslavijo se predloži parlamentoma obeh držav v ratifikacijo. Razum vojaške konvencije registrirale se bodo tudi pri Društvu narodov. S tem registriranjem misli Mussolini, da bo razbil bojazen, slično oni, ki je obstojala za Rapalsko pogodbo.

Eksekutiva internacionale.

London, dne 27. jan. — Sodrugi Macdonald, Henderson, Thomas, Webb in Tom Shaw so vsled sprejetja ministrskih mest v soglasju z določbami socialistične delavske internacionale za svojega ministirovanja izstopil iz eksekutive internacionale.

Radičevci gredo v Beograd!

Zagreb, dne 27. jan. — Včeraj so Radičevci sklenili, da so v principu za to, da gredo v Beograd in pomagajo opozicionalnemu bloku zrušiti radikalno vlado. Pri tej priliki je izjavil dr. Maček, podpredsednik Radičeve stranke, da je sklep za odhod v Beograd sicer že poprej tudi obstojal in se je vče-

raj le potrdil. Kdaj pa, da gredo Radičevci v Beograd pa še ni gotovo. Najbrže šele po sprejetju proračuna in ratifikaciji sporazuma z Italijo.

Zmanjšanje števila brezposelnih v Nemčiji.

Berlin, 27. jan. V zadnjih dneh se je zmanjšalo število brezposelnih v Nemčiji za 80.000 popolnoma in 70.000 deloma brezposelnih.

Nov puč na Bavarskem?

Monakovo, 27. jan. Znani fašist Schäfer je v nekem svojem govoru objavil, da s pripravlja na Bavarskem nov fašistovski puč, ki ga nameravajo njegovi ljudje z večjo energijo izvesti, kakor pa prvega. Končal je svoj govor z besedami: »Nemški narod je tako neumen, potrebuje batin.«

Pašič pri papežu.

Rim, 27. jan. Jutri sprejme papež Pašiča v posebni avdienci, kateri se pripisuje izredno velik politični pomen. Sklenitev konkordata med Jugoslavijo in Vatikanom naj bo prva posledica te avdience.

Politični pregled.

Sporazum z Italijo.

Pašič in Ninčič sta se odpeljala v Rim, da podpisata sporazum z Italijo. Opozicionalne stranke v skupščini so stavile nujen predlog, naj pride dogovor o sporazumu, še predno bo podpisan, na razgovor v skupščini. Vladne stranke so glasovale proti temu.

Zdi se, da ima akcija opozicije proti sporazumu predvsem za cilj, izvršiti zadnji pritisk v tej smeri, da se prične proti našemu življu v mejah Julijske Benečije pravičneje postopati.

Gotovo je treba v tem trenutku podčrtati, da je to glavni predpogoj za resničen sporazum. Zakaj veljavne so tiste in le tiste pogodbe, ki so zapisane v duše narodov, ne tiste, ki so jih skovali za zaprtimi vrati žensalni diplomati. Če se gleda tako na stvar, smo napravili šele prvi korak k sporazumu. Ali bo prišlo na podlagi tega do popolnega sporazuma ali ne, — to je odvisno v glavnem od Italije, — pa tudi od nas.

Duh fašistovske nestrpnosti ne bo vstvaril večje Italije, ki bi imela večje razvojne možnosti v svetovni politiki. Mussolini — se je kot tajni diplomat izkazal. A za politiko trajne vrednosti je samo tajna diplomacija prelahka.

To se nam zdi potrebno ob tej priliki podčrtati. Podčrtati pa se nam zdi potrebno, da tudi naši slovenski nacionalisti niso v stanju najbolje služiti rojakom tostran in onstran mej.

Mi rabimo pomirjenja in resničnega sporazuma.

Oni pa sejejo sovraštvo. Nosilka prave ideje sporazuma je danes le socialistična stranka tu in onstran meje.

Pašič in Ninčič v Rimu.

V četrtek, dne 24. januarja 1924 sta se peljala Pašič in Ninčič v Rim, podpisat pogodbo in zvezo z Italijo. V Postojni je pozdravil Pašiča oddelek fašistov in general Bordero. V Rimu bo ob podpisu pogodbe velika pojedina, ki se je bo udeležilo, kakor pišejo 1500 fašistov. Upati je, da bo ta pojedina znatno pomirila duhove. — Vendar bo treba v to svrhu še kaj več storiti.

Radikali in Radič.

Ves svet je prepričan, da ga ni večjega junaka v politiki, kakor Radič. Kako je pa v resnici, se vidi najbolj iz sledečega. Zadnji čas Radič zopet grozi, da bo prišel v Beograd. Tega se radikali tako boje, da je šel opozoriti hrvaški pokrajinski namestnik Cimić Pašiča na to nevarnost še predno je šel ta v Rim.

Pašič je Cimiću naročil, naj dela dalje na to, da Radič ne pride v Beograd.

Važne spremembe v angleški diplomaciji. Macdonald je prevzel posle zunanega ministrstva.

Takoj po svojem nastopu je odredil, da se ima sedanji berlinski poslanik odpoklicati, poslaništvo v Moskvi pa za sestiti, za poslanika v Berlinu je imenovan Meshingham. za moskovsko mesto pa je določen O'Grady. Oba sta člana delavske stranke.

Razkritja o komunistični stranki.

V Beogradu se je vršila kazenska preiskava proti komunističnemu voditelju Kostu Novakoviću.

Pri tej razpravi so se predložila nekatera pisma in zapisniki Koste Novakovića.

Med temi zapisniki je najvažnejši eden, ki poroča o stankinem plenumu, ki se je vršil po obznani na Dunaju.

Tam se je govorilo o tem, da je za sedaj najvažnejše to, da obdržijo tajne

organizacije preko neodvisnih strokovnih organizacij svoj vpliv na mase.

V zanimivi luči nam kažejo ti zapisniki in dopisi tudi denarno poslovanje komunistične stranke. Ko je komunistični vodja Milkić, kateremu so očitali poneverbe po nalogu I. O. moskovske internacionale blagajno predal, je predal vsega skupaj preko deset tisoč dolarjev, po današnji vrednosti preko en milijon dinarjev. V nekem pismu toži Novaković, da se je uvedla v komunistično stranko Jugoslavije težka korupcija. Zaupniki so dobivali velike svote denarja, ki so ga slabo uporabljali.

»Radničke Novine« dostavljajo: Vse to je s pismi dokazano, ki so pri sodniji. Če so ti dokumenti potvorjeni, — potem ima Novaković dolžnost, da to dokaže. Naj se pisma fotografirajo in objavijo.

Če pa odgovarja vse to resnici, — potem je to dokaz, da so delali naši komunisti svojo stranko po istih metodah, kakor jo delajo n. pr. radikali. In nobenemu človeku se ne bo več čudno zdelo, zakaj je pot od takih komunistov do radikalov tako kratka, da jo je prehodil že lep del bivših komunističnih voditeljev.

Delavski pokret pa si mora staviti resno vprašanje: Komu bomo zaupali svojo usodo? Ali zaupnikom in voditeljem, ki so z denarjem izbrani? Velika in osnovna napaka Tretje internacionale je, da ona dosedaj misli, da se da tako graditi. In da ne vidi, kako daje taka politika moč v roke ne samo onim, pri katerih je prepričanje prvo, denar pa samo njegova nujna opora, — ampak tudi drugim, pri katerih je denar prvo, prepričanje pa samo lažnjiv okrask. Res je, da je denar za delavski pokret potreben. Ni pa mogoče zdrav delavski pokret, ki se ga z denarjem obvladuje.

Na to vabo se nalovi preveč pokvarjenih elementov.

Ta metoda je tudi ena glavnih ovir za zopetno konsolidacijo proletariata.

Is ljubezni ta zakon ni.

Hoteli smo napisati za naslov nekaj, kar bi bilo podobno nemškemu izrazu Vernunftesche, — pa nismo našli pravega izraza za to. Kakor poročajo najnovije vesti, se je Davidoviću in Korošču posrečilo skovati opozicionalni blok. V ta blok vstopijo klerikali, demokradi in muslimani iz Bosne. Za Radića se ne more reči nič gotovega. On sicer v svojem Slobodnem domu sicer čez vse mere zabavlja čez radikale, zatrjujoč, da mora radikalna vlada pasti.

A Radič je mož temperamenta — in ni za politiko, ki je v prekem nasprotju z njegovim čustvovanjem. Zato ne želi priti v en blok s Pribičevićem, kakor tudi Pribičević ne z Radićem.

Opozicionalni blok bo toraj, — ali brez Radića, ali pa brez Pribičevića. Tak blok pa bi razpolagal z zelo nesigurno večino. Nam se zdi zveza med dr. Žerjavom in dr. Koroščem sicer greh proti naturi. Če je pa potom takega greha mogoče doseči, da se korupcija, ki jo radikali v politiko uvajajo, nekoliko zajezi in da našemu ljudstvu več samouprave — se bo rodil iz tega greha sinček, ki mu privoščimo življenje.

Velike nade pa nimamo, da bi do sinčka sploh prišlo. Najbrž se bo končalo vse z bunkami in preprirom, — kakor je ob takih zvezah še najbolj verjetno.

Macdonald.

Kakor se je že dolgo napovedovalo, se je zgodilo. Liberalci so glasovali za delavsko stranko, konservativna vlada je padla, socialist Ramsay Macdonald je prevzel v Angliji vlado. Novi angleški kabinet je sestavljen izključno iz pristašev in voditeljev delavske stranke. Vendar pa delavska stranka sama zase nima večine, ampak je navezana na pomoč liberalne stranke. Že ta politična situacija bi govorila sama zase zato, da od socialistične stranke ni pričakovati radikalnih gospodarsko-političnih eksperimentov. Macdonald bi jih ne mogel izvesti, tudi če bi jih hotel. On bi jih pa vsekakor tudi ne hotel.

Anglež je tudi ako je socialist praktičen in trezen politik, ki napravi vsak korak šele po vsestranskem prevdaru. Zato izgleda, da gre počasi naprej. Ker pa se za njim malokaj poruši, privede navadno vsako idejo, — vsaj njeno zdravo in življenja zmorno jedro, — najprej do zmage.

Notranje politična situacija sili Macdonalda, da se udeležuje kot socialist predvsem na zunanje političnem polju. Tu se pota njegove stranke ne bodo križala z željami njegovega liberalnega zaledja, ki želi pred vsem, da se Anglija na polju zunanje politike krepkeje uveljavi.

Služaj pa hoče, da je treba za socializem danes prav tam zastaviti sile, kamor ta notranje politična situacija v Angliji kaže.

Svetovna revolucija, kakor je bila v konceptu ruske komunistične stranke, se ni posrečila. Vendar pa ostane neizpodbitno dejstvo, da predpostavlja socializem trdnije mednarodne vezi vseh držav.

Macdonaldova glavna naloga bo, da pomiri razklane sile marksističnega gibanja.

Čeprav vpostavitve zvez z Rusijo na videz nima v prvi vrsti tega namena, — je vendar več ko verjetno, da bo imela to posledice. Socialistična internacionala, koje sedež je v Londonu, bo mogočno pripomogla, da se socialističen svet zapadne Evrope trdnije zbere okrog londonske postojanke moči in bo na politiko te postojanke tudi od svoje strani vplivala.

Glavni cilj te politike bo ojačenje in razširitev Zveze narodov, v kateri bo sta delavski politiki prijazni Anglija in Rusija dva izmed najmočnejših stebrov.

Taka politika bi pomenila silen uspeh za izmirjenje med narodi in bi postavila v šah prodirajoče figure svetovne reakcije.

S tem pridobi Zveza narodov tudi za socialistično gibanje svojo vrednost.

Tak razvoj si želimo in takega smemo pričakovati po vsem tem, kar smo od Macdonalda dosedaj slišali, ob nastopu delavske vlade v Angliji.

Naš boj je ofenziva.

Ničesar nimamo izgubiti, marveč vse le pridobiti! To je bojna deviza socialističnega proletariata. Zaraditega tudi ni naša navada, da bi vodili boj v defenzivi. Ne! Naš bo mora biti ofenziven, pot naša vodi naprej, preko žrtv, preko samozatajevanja, preko oportunitete in ozirov na okolico in preko vseh ozirov na nasprotnike.

Ofenziven boj je zlasti v sedanjem času potreben, ker povsod nastopa reakcija, brutalna, grozeča reakcija. Po meščanskem časopisju prete, da bodo zatrli delavsko gibanje, jemljejo svobščine in uvajajo reakcionarno zakonodajo, to, kar smo že priborili ropajo in skušajo še dalje ropati.

Ali se naj proletariat teh groženj boji, ali pa naj mirno dopušča rop, ali naj mirno gleda, kako sovražniki socialističnega pokreta podpirajo vse zločine nad proletarskimi pravicami, kako blatijo, obrekujejo pokret v malem in velikem pod najrazličnejšimi pretvezami!

Nasprotniki nimajo poguma, da bi zanikali socializem sam, ker dobro vedo, da je razredni boj pravica zatiranih slojev in da je socializem znanstveno utemeljen. Zato pa izbirajo v boju proti proletariatu nepošteno metode, da bi z njimi omajali med proletariatom vero v socializem in zaupanje v razredni boj. Liberalci, klerikalci, Le-meževci in Bernot ter vsa pisana družba, ki hoče oslabiti z nepoštenimi metodami socialistično gibanje, so sovražniki socializma. Drzni so pa celo tako, da groze s še hujšim bojem, če jim stopiš na nepošteno prste, češ, ako ne

molčite, otvorimo ogenj največjega kalibra na vas.

Mi pa vemo, da je socialistični pokret rasel v boju, socializem se je razvil in utrdil svoje korenine najbolj takrat, ko je Bismarck komandiral srednjo Evropo in uveljavil zakon proti socialistom. Socialisti takrat niso šli v kot, marveč so delali, postali prav posebno ofenzivni med ljudstvom ter končno indirektno strli avstrijski in nemški militarizem potom svojega prosvetnega dela in razrednega boja.

Proletariat je bil vedno v ofenzivi, ker se je zavedal, da je časten boj za proletarca le ofenziva, in sicer neobzirna ofenziva proti meščanskim strankam sploh in proti vsem onim, ki se poslužujejo v političnem boju nepoštenih metod. Prav nobenega vzroka nima socialistični proletariat, da bi se v tem boju oziral na lepo zvoneča imena ali osebe kateregakoli sovražnika!

Naloga proletariata je danes velika ofenziva proti vsem svojim razrednim sovražnikom z enako energijo, pa tudi proti vsem tistim elementom, ki se vmešavajo v razredni boj ter hočejo v tem boju uvesti nizkotne metode, laži in fraze.

Proletariat v tej ofenzivi ne more ničesar izgubiti, vse pa pridobiti. Proletarski pokret je samo rasel, je krepak, zato morajo zmagati njegova zdravja načela. Ničesar se nima proletariat bati in se ne boji, ker zmagovali ne bodo posamezniki v tem boju, marveč načela socializma, razredni proletariat.

To je pa namen proletarskega gibanja.

Kako rešuje dunajska občina stanovanjsko vprašanje?

Preidem k tretji, za nas najvažnejši — produktivni stanovanjski politiki. Prva dva načina sta nam znana, ker se tudi pri nas izvajata. O tretji — produktivni politiki pa je pri nas mrtvilo vsled nedostajanja denarnih virov in vsled premalo sistematično zasnovane akcije. Prva dva načina sta samo zasilna, ter ne moreta rešiti stanovanjske krize. Na Dunaju so se čuli klici po zidanju novih hiš, kakor sem že omenil, takoj po končani svetovni vojni. Vendar je bilo stavbeno gibanje po privatnih podjetnikih z ozirom na financiranje združeno s nepremagljivimi težkočami, tako da ni preostajalo drugega, kakor da je občina pričela z zidanjem in adaptiranjem v lastni režiji. Že v letu 1919 je začela oddajati svoja stavbišča različnim zadrugam v stavbne svrhe. V letu 1921 je kot prva v Avstriji ustanovila sklad

za zidanje hiš in naselbin v okolici mesta. Ta sklad se zbira in polni z denarjem progresivnega davka za zidanje stanovanjskih hiš. Imenujejo ga »Wohnbausteuer«, ter je glavno sredstvo za dotiranje sklada. Poleg tega davka najema občina tudi posojila, ki se amortizirajo iz dohodkov tega sklada.

O tem zanimivem in socialno zelo pravičnem zakonu, katerega bi se dalo tudi pri nas s pridom uvesti, naj spregovorim nekaj besedi, ker se mi zdi zelo važen, kot vir dohodkov za ublaženje stanovanjske bede. Vpeljali so ga s 1. januarjem 1923 kot nadomestilo za prejšnji podnajeminski in hišni davek. Osnovna misel tega zakona je zelo jednostavna. Sedanje stanovanjske najemnine so vsled zaščite zelo majhne, tako da prav malo obremenjujejo vsakomešeni proračun družinskega gospodinj-

stva. Zato je s socialnega stališča popolnoma opravičeno, da oni, ki uživa vsled dobrote zaščitnega zakona dobro in ceno stanovanje, odda vsak mesec gotov znesek v prid zidanju stanovanj za one, ki so brez njih: O opravičenosti oddaje tega zneska v obliki davka za zidanje novih stanovanj ni potrebno izgubljeni besedi. To je pač vsota, ki jo mora najemnik plačati kot protiuslugo, ker ga občina brani pred izrabljanjem od strani hišnih posestnikov. Posebno tehten razlog, ki odvrta vsako nevoljo nad plačevanjem tega davka je pa ta, da si je vsak prevdaren najemnik uže sam z lahkoto izračunal, da njegova najemnina s tem plačilom vred še zdaleka ne doseže one svote, ki bi jo moral plačevati za stanovanje v novi po zakonu nezaščiteni hiši, ako se naj le ta amortizira. Da se pa danes ne da zidati stanovanjske hiše — bodisi da je iz predalčnih sten — ki bi se amortizirala z višino najemnine, ki je dovoljena po zaščitnem zakonu, je dokazano dejstvo, ter se mi ne zdi potrebno, to še s številkami posebej dokazovati. Socialni značaj tega davka pa leži glavno v progresivnem obdavčenju večjih in luksuznih stanovanj. Osnova za obdavčenje tvori višina predvojne stanarine, ter se predpiše po mnogokratniku predvojne stanarine.

Na primer za stanovanje, ki je stalo

pred vojno do 600 kron letno, se plača danes 40 krat toliko davka, to je a. K. ali v našem denarju Din 30.— letno. Od prihodnih K 600.— naprej se plača 50kratno predvojno najemnino; potem se dviga davek v 8 stopnjah do 500 kratne predvojne najemnine pri največjih in najlepših stanovanjih. Na ta način se plača danes za stanovanje, ki je veljalo pred vojno K 30.— mesečno: $30 \times 40 = K. a. 1200$ davka mesečno za zidanje novih hiš, to je Din 1.5. Za predvojno stanovanje z mesečno najemnino od K 250.— se plača danes $250 \times 66 = K. a. 16.500$ to je cca Din 21.— mesečno. Tako luksuznih stanovanj je bilo pred vojno prav malo v Ljubljani. Za naše razmere bi se dal ta davek malo zvišati z ozirom na to, da je Ljubljana povečini mesto z malimi in srednje velikimi stanovanji. Mislim, da bi poleg običajne najemnine vsakdo zmogel še 15—20 Din mesečnega davka za omenjeni sklad. Iz teh primerov, ki povedo da najemniki malih stanovanj ne samo absolutno, temveč tudi relativno veliko manj plačajo, kot najemniki luksuznih stanovanj se jasno vidi močna progresivnost tega davka in neprijetno višje obdavčenje onih, ki si lahko privoščijo bogata stanovanja. Tak davek vpeljan za Ljubljano bi prinesel občini cca. do 2.000.000 Din letnih kosmatih dohodkov.

Preveč revolucije in premalo organizacije.

Ko je leta 1918 po svetovni vojni izbruhnila narodna revolucija, ki pa se je končala brez krvprelitja, je bilo vse veselo te zmage. Tudi delavstvo si je domišljevalo, da bo od preobrata tudi zanj kaj ostalo. Ali zmotili smo se. Oktoberska revolucija je prinesla sicer za razne slovenske podjetnike, višje uradnike marsikaj. Eni so postali nasledniki nemških in tujih, izkoriščevalcev, drugi pa državni voditelji, za proletarce, nižje uradnike pa ni ostalo ničesar. O svobodi, o kateri se je takrat toliko govorilo, ni sedaj ne duha ne sluha. Namesto nje smejo stradati in trpeti sedaj pomanjkanje poleg delavcev tudi uradniki. Vse je drvelo takrat k onim strankam, ki so se jim zdele revolucionarne. — Socialistična stranka je postala čez noč velika. Poleg onih delavcev, ki so se zdramili takrat, ko jih je svetovna vojna na bojiščih zrevolucionirala, in ko je doma pomanjkovalo prehrane in drugih potrebščin, so takrat došli v stranko tudi poklicani in nepoklicani meščani, odvetniki, profesorji. Teh se je veselilo tudi delavstvo. Ali to veselje je bilo prezgodnje. A o tem govorimo pozneje. Pred vojno smo imeli sicer majhno, a zdravo organizacijo. Ob času, ko je bil največji naval novih pristašev, smo se premalo zanimali za organizacijo, bodisi na strokovnem ali političnem polju, zato pa preveč govorili o revoluciji. Posebno pa so krilili radikalno po zraku oni mladi ljudje, ki so prišli ob času narodne revolucije v stranko. Tako je nastala nezadovoljnost pri voditeljih, ki so bili še dobro leto pred preobratom vse drugo, kot socialisti. Ti so postali v stranki najhujši revolucionarji. Potegnili so sabo zrevolucionirano množico ter napravili v stranki novo revolucionarno stranko, takozvane komuniste. Ko so bile volitve v letu 1920, 28. novembra, je dobila beograjska skupščina na en mah 59 ekstremno revolucionarnih poslancev in 10 zmernih socialistov. To je bila druga revolucija. Spominjam se še, da sem se zgovarjal takrat s preprostim delavcem rudniških revirjev. Ta mi je dejal: »Sedaj pa morda postane mali Hlebec sovjetski komisar v revirjih!« Ko sem se sprehajal v družbi inteligentov na Bleiweisovi cesti v Ljubljani v prvi polovici decembra 1920, mi je rekel neki inženir v nemškem jeziku: »Die Komunisten sind die Zukunftspartei!« Kaj se ve, če ne bo v par mesecih sedel na Bleiweisovi cesti v predsedniški palači kot predsednik kakšen ljubljanski revolucionar komunistične stranke. Prišlo pa je drugače. Že kontrarevolucija Pašičevega in Pribičevićevega kalibra je koncem junija 1921 vrgla brez vsakega odpora 59 revolucionarnih poslancev iz zbornice, ne da bi se bila ona revolucionarna množica za nje kaj zme-

nila. Ta kontrarevolucija pa ni bila samo v Pašičevi in Pribičevićevi glavi, temveč tudi v množici. Ko so se vršile volitve 18. marca 1923, smo dobili v celi državi namesto 59 ekstremno revolucionarnih, 10 zmernih socialistov in dveh narodnih socialistov, samo 2 socialista kot zastopnika delavskega razreda v beograjski skupščini. Ali je čudno, če postane po takem gibanju v revolucionarnih in kontrarevolucionarnih epohah delavska množica hladna in brezbrizna? Ali pa bi bilo vse to mogoče, če bi bila množica razredno zavedna in organizirana? Ali ne bi nalezela taka kontrarevolucija na odpor pri volitvah samih? Prav gotovo se sme reči, da! Teško je pisati o teh neprijetnih izkušnjah ali kdor hoče za bodoče kaj zdravega, mora pogledati nazaj in popraviti to, kar je slabega. Podjetnik, ki ima ob koncu leta slabo bilanco, preišče, kje je bila napaka. Ali so bili v tovarni slabi stroji, morda knjigovodstvo ali gospodarstvo na sploh? Če to pregleda in popravi, bo njegova bilanca v bodočem letu gotovo bolj aktivna. Če pa tega ne stori, pa postane njegovo podjetje insolventno. Kaj je treba v socialistični stranki, da dobimo zdravo socialistično politično in strokovno organizacijo?

Skregani doktorji in profesorji, in drugi inteligenti, naj se sporazumejo. Kdor pa tega ne mara, naj se izgubi iz delavskega pokreta, ker je škodljivec delavskega razreda. Takega čiščenja, kakor ga hoče profesor v Krškem, ne maramo. Kdor čisti tako, kakor profesor iz Krškega, da napada vse, kar ni ne reče amen in ja, pa naj bo de-avec ali inteligent, in če mu ne odpre svoje denarnice, pa ga že izčisti iz stranke, ker po njegovem ni več socialist. Taka organizacija nas ne pripelje nikdar na zeleno vejo. Tudi oni gospodje inteligenti, doktorji in ne doktorji, ki hočejo imeti vsak svoj osebni list ali revijo, to pa vsled tega, ker so skregani, nas ne pripeljejo do zdrave organizacije. Treba je skupnega, trajnega, težkega, podrobnega dela. Pri volitvah bodisi kamorkoli se ne sme zato postaviti kandidate po vidiku, kdo bo izvoljen, koliko bo izvoljenih, temveč predvsem iz ozirov na to, da se izkoristi doba volilnega boja za pridobivanje v organizacijo in porabi ves trud za to, da bodo pridobljeni vedeli, zakaj so se strokovno in politično organizirali. Potem bo organizacija trajna. Danes je vse razbito v sekcije in nikjer ničesar gotovega in stalnega. Oglejmo si vendar naše sosedne države! Če bi nas zadela po vojni taka nesreča, kakor je bilo to v Nemški Avstriji, bi najbrže ne imeli nikogar več organiziranega. Najbrže bi se klali med sabo, ne samo meščani, ampak tudi delavci sami. Ali poglejte v tej mali državi, kako traj-

na in trdna je tam socialistična organizacija, kako sigurni so tamkaj volilci za razredno zavedno socialistično stranko! Vsi delavci in vsi skregani, ki imate še kaj poštenega čuta za delavstvo, ki trpi v naši državi, ki ima tako lepo lego, zemljiških zakladov, dovolj hrane, da bi se moralo uradnikom in delavcem goditi bolje,

S seje občinskega sveta ljubljanskega.

Na seji občinskega sveta ljubljanskega v četrtek, dne 25. t. m., je župan izročil sodrugoma Jakobu Golarju in Matevžu Ježku meščansko diplomu. Sodrug sta mizarska pomočnika, ki delata že 40 let pri eni firmi ter sta oba zvesta člana naših organizacij.

Povodom Leninove smrti je podal klub socialistov v občinskem svetu naslednjo izjavo:

»Dne 22. t. m. je nenadoma preminul v Moskvi veliki voditelj ruskega proletariata Vladimir Lenin. Lenin je za Marksom največji duh, ki je teoretično in praktično udejstvoval svoje velike duševne sile in s tem izvršil velik kos naloge, ki jo ima svetovni proletariati v zgodovini.

Iz tega razloga izreka klub nad veliko izgubo tega duševnega orjaka svoje sožalje svetovnemu proletariatu.«

Neodvisni so podali svojo izjavo in nato zapustili sejo.

Glede na sklepanje pogodbe med Jugoslavijo in Italijo je sprejel občinski svet naslednjo resolucijo:

»Občinski svet ljubljanski smatra pogodbo med Jugoslavijo in Italijo v reškem vprašanju in razmejitvi ob zahodni meji naše države kot nadaljevanje mirovnih pogodb, ki jih diktira narodom na podlagi moči in nasilja svetovni kapitalizem.

Občinski svet ljubljanski stoji na stališču **samoodločbe narodov in mednarodnega sporazuma**. Mirovna pogodba in njeni deli pa so poteptali to načelo z vso brezobzirnostjo. Kršitev te najelementarnejše pravice narodov ima namen služiti edino le imperialistično-kapitalističnim interesom svetovnega kapitala, ki tvorijo neposreden povod sporom in pripravam za nove vojne.

Iz tega razloga in spremnih okoliščin obsoja občinski svet ljubljanski najodločneje vse imperialistične pogodbe, ki krađejo narodom pravico samoodločbe in narode zaslužujejo ter lahkomisljeno pripravljajo mednarodne spore in nove vojne.

Občinski svet je mnenja, da more vlada v imenu države skleniti samo tak sporazum z Italijo, ki bo popolnoma zajamčil vse interese našega naroda.«

Župan s. dr. Perić se je v svojih poročilih spominjal umrlega pisatelja

kot kje drugje, če bi se znali in hoteli organizirati, ustvarite enotnost organizacij. K temu pa lahko pomagajo vsi skregani, če jim je kaj na tem. Seveda glavno pa morajo storiti delavci. Oni se morajo zopet zdamiti iz brezbriznosti in pričetu z resnim in treznim delom na polju politične in strokovne organizacije. — Premogar.

Stritarja. Njegovi vdovi je dovolil občinski svet 500 Din mesečne pokojnine.

Prečital se je odlok pokrajinske uprave glede izvolitve novega upravnega odbora mestne hranilnice. Ugovor demokratov je bil zavrnjen in novi upravni odbor prevzame posle Mestne hranilnice.

Municipijska skladišča pri Ljubljani se odpravijo in se premeste ter postavi občina med Trzinom in Črnučami na lastne stroške nova skladišča. Pod tem pogojem je vojaška oblast v to privolila.

Vršila se je daljša debata o odloku pokrajinske uprave, s katerim je pokrajinska uprava razveljavila na zahtevo demokratov več sklepov občinskega sveta. Ugotovilo se je, da je odlok pomoten, neuradno polemičen ter nezakonit. Občina je vložila ugovor v formalnem in pravnem pogledu proti temu odloku.

V razpravi o cestni električni železnici se je ugotovilo, da je železnica že nad deset let aktivna ter da nalaga prebitke v posebne fonde. S tem je družba oškodovala občino za stotisoče. Sedanji občinski svet je postril poslovanje kontrolne komisije, ki bo strogo nadzirala gospodarstvo električne železnice v interesu nameščencev in občine.

Na tej seji je občinski svet dovolil znatne zneske v podporo sirotišnic, dečkih domov in za ustanovitev posvečevalnice za matere (dispanza za deco).

Občina se že dalje časa trudi, da dobi za mesto več elektrike.

Vršila so se predpogajanja nazadnje z vevško družbo za odkup vodne sile in električne naprave v Medvodah. Občinski svet je po daljši debati pooblastil župana, da sklene pogodbo z vevškimi papirnicami in vloži prošnjo za prepustitev vodne sile v Medvodah. Elektrana v Medvodah bi že ob majhnih stroških dobavljala znatno množino elektrike za občino. Ako se pa investira v to napravo okoli 80 milijonov dinarjev, bo ta elektrarna pomenila za Ljubljano ogromno pridobitev, ki bo za občino sicer težko breme, vsaj izpočetka, bo pa nasprotno eminentnega pomena za razvoj mesta ter razvoj obrti in industrije v mestu in okolici.

Ker seja ni izrpal dnevnega reda, skliče župan nadaljevanje seje pismeno.

odpravo smodnišnic na ljubljanskem polju in pa nakup vodnih sil v Medvodah za hidroelektrično centralo. To sta dve jako važni vprašanji, ki jih bo občinski po velikem naporu povoljno rešil za mesto Ljubljano in okolico. Na tej seji je na potek obravnave v teh dveh vprašanjih kakor tudi pri drugih važnih in načelnih točkah dnevnega reda z velikim uspehom vplival klub socialističnih občinskih svetnikov. Na seji se je zlasti tudi naglašalo vprašanje avtonomije mestne občine. Na prihodnji seji pride na dnevni red proračun mestne občine, ki se nahaja v ravnotežju z dosedanjimi davščinami, kljub temu, da votira v socialne in kulturne namene precej znaten znesek. Občina ima še dalje v načrtu gradbo večih stanovanjskih hiš in načrt za preskrbo kreditov za dozidavanje in zviševanje starih hiš. O socialnih nalogah občine prihodnjič več.

Demokrati in klerikaleci so tiči. Tiči brez pridržka. Dočim so v Sloveniji kar desni in divji drug na drugega, v Beogradu pa sedeta z našimi demokrati Davidovič in Korošec k skupni mizi, pijeta tursku kavo, izmenjata misli in čujta — ugotovita, da oba enako gledata ta politični položaj. Tam taka skladnost, tukaj pa taka disonanca. Augenauswischerei, bi rekel Nemeč, toparija, svindel bi rekel ljubljčan.

Bedasti in zatucani klerikalizam!

Tako se jezi Beogradski Dnevnik nad našega Žebota, ki je interpeliral radi slike Sv. Save, ki so jo izobesili v neki šoli. B. D. trdi, da spada Sv. Sava v šolo, ne kot svetnik, temveč kot ustanovitelj šol in cirilskega pisma in trdi, da bi on nikdar ne bil proti temu, da pride velik kulturni prvoboritelj Strosmajer v vse srbske šole, čeprav je bil katoliški škof.

Mi se v ta prepir za svetnike in škofe ne bomo spuščali.

Mislimo pa, da so bili bedasti in zatucani vsi oni mariborski delavci, ki so za Žebota zato glasovali, da se tepe za svetnike.

Posurovelost. V občinskem svetu ljubljanskem so obravnavali predlog, da prizna mestna občina vdovi pokojnega pesnika Stritarja dosmrtno vzdrževalnino. K temu predlogu je napisal Narod tako surovo, brezobrazno in tako žaljivo notico, da je izraz posurovelost komaj primeren, da točno označi vsebino. Narod se je namreč postavil na stališče, da je to nepotrebno, češ, Stritarjeva vdova ima lepo imetje in je zato odveč, da ji prizna občina še kako pokojnino. Vprašamo le: Zakaj pa je »Narod« prej pisaril in čvekari, da živi Stritar v pomanjkanju in bedi! Da, da, Narod je tudi takrat uganjal farizejsko vnetost in nesramno hinavščino. Njegovi apeli: spominjajte se starčka Stritarja so bili porojeni iz gnile duše, preračunjeni samo na zunanji uspeh, ki bi ga mogel pri tem doseči Narod. Narod in njegovi okolici je tuja srčna potreba, oddolžiti se pisatelju, pesniku. To je inteligenca. Inteligenca brez inteligence srca.

Protiv roparskim vitezom!

Dolgo časa smo molčali na Naprejevo demagogično izrabljanje dejstva, da je naša stranka Bernotu prepredila, da se pri poštnem čekovnem zavodu poslužuje naše stranke.

Molčali smo tudi na to, da je trdil, da smo mu denar, ki ga je imel na ček. račun št. 11.959, glaseč se »Pokrajinsko tajništvo SSJ« oropali.

Ta čekovni račun se je Bernotu zato vzel, ker se nima pravice posluževati imena Socialistične stranke Jugoslavije. Samo za to je šlo. Denar je Bernot do zadnjega vinarja dobil. Bernotovi Roparski vitezi so torej varanje in zlobna demagogija.

Ob času, ko se je Bernotu račun 11.959 zaprl, je imelo Bernotovo tajništvo v ček. zavodu na ček. račun št. 11.959 denarja 2376 Din in je na obveščilo poštno ček. zavoda, da mu je ta denar na razpolago, znesek po 2276 Din s čekom z dne 1. decembra 1923 dvignilo, tako, da je ostalo na tem računu samo še Din 100.— Ker pa je dne 20. dec. 1923 Bernot zopet dvignil iz tega račun Din 178, (med tem časom se je namreč nekaj novega denarja nabralo), je torej Bernot **ves denar iz ček. računa**

št. 11. 959 prejel. Čeke je sam gospod Bernot lastnoročno podpisal, torej mu je vendar cela stvar znana, zakaj pa Naprejev tega ne pove? Ali se boji javnih računov in javne resnice?

Taka je torej resnica afera z »Roparskimi vitezi«. Kdo torej laže, mi ali Naprejev?

Pripomnimo še, da se bo tudi še sodišče bavilo s celo zadevo, ker je s. Koren že vložil obtožnico pri sodišču proti g. Bernotu radi napadov v Napreju, kjer se je Korena napadalo z roparskim vitezom in se mu očitalo nepošteno postopanje z predmetnim denarjem.

Ali je bil Bernot klerikalec? Na nekem zborovanju v Štorah je s. Koren med svojim govorom omenil, da je bil Bernot svojčas urednik »Mira«. (Mir je bil glasilo slovenske klerikalne stranke na Koroškem za časa Avstrije). — Bernot se je čutil zaradi teh besedi s. Korena žaljenega, češ, da mu je hotel s. Koren s tem očitati žaljivo spremembo političnega prepričanja in je s. Korena pri okr. sod. v Celju tožil. Vršile sta se dve razpravi, pri katerih je s. Koren izjavil, da konstatiranje dejstva, da je bil kedro urednik Mira, če tudi ne bi bilo točno, ne more biti žaljivo. Sicer pa je izjavil, da nastopa dokaz resnice zato, da se je Bernot svoj čas v Celovcu tako udejstvoval, da se more opravičeno sklepati, da je Bernot svoje politično prepričanje od takrat spremenil. S. Koren je pred sodiščem sicer priznal, da ne more dokazati, da je bil Bernot urednik Mira, pač pa je ponudil po pričah dokaz resnice za sledeče okoliščine: 1. da je bil Bernot sodnik Mira; 2. da je v Celovcu občeval stalno s politiki okrog Mira; 3. da je bil predsednik podružnice Ciril in Metodove družbe, torej nesocialistične nacionalne organizacije. Sodišče teh dokazov ni pripustilo, ampak je obsodilo s. Korena na kazen 100 Din, češ, da tega ni dokazal, da bi bil Bernot res svojčas urednik Mira. S. Koren je proti tožbi napravil priziv.

To je suho poročilo o tej zanimivi pravdi; ko bo stvar končno končana, bomo o njej seveda poročali.

Našega Lehpamerja je Uradni list počastil s službeno, uradno objavo: da se odpušča iz državne službe. Ker vemo, da je Lehpamer z izredno marljivostjo, neprirnim samozatajevanjem, stradaljoč, sodeloval v državni borzi dela v Ljubljani, pa iz ljubezni do stvari žel pomagati tudi v Osrednjo borzo delal v Beograd, smo prepričani, da se je odredil odpušt iz službe zato, ker je Lehpamer izšel iz delavskih vrst, ne pa iz šolskih klopi. — In še več, odpuščen je Lehpamer zato, ker je ponosen, da je bil ročni delavec-stavec, in ker mu je življenje v delavskih vrstah izobrazilo srce, oplemenitilo dušo. — Borza dela, ki jo je vodil Lehpamer, je bila kljub nezadostnim podporam najlepše urejena, da, v njegovo borzo so hodili proučavati oni, ki so za parte v Uradnem listu odgovorni.

Ureditev srezov v Sloveniji.

Beograd, 24. januarja. p. Minister notranjih del je pripravil za jutrnjo sejo min. sveta predloge o dovršitvi likvidacije pokrajinske uprave v Ljubljani in vpostavitvi novih oblastnih in srezkih uprav.

Po tem predlogu mora biti likvidacija ljubljanske pokrajinske uprave do dne 15. februarja končana in do tega dne vsi posli prenešeni na ljubljanskega in mariborskega vel. župana.

Istočasno se uredijo srezke uprave. V ljubljanski oblasti se pretvorijo dosedanja okrajna glavarstva na Kranjskem v srezke, katerih sedeži ostanejo nespremenjeni. Na ozemlju, ki pripade ljubljanski oblasti od bivše Štajerske, se ustanovi v smislu uredbe z dne 26. aprila 1922, dva nova sreza in sicer laški, ki obsega sodni okraj Laško ter brežiški, ki obsega sodna okraj Brežice in Sevnica. Sedež laškega sreza bo trg Laško, sedež brežiškega v Brežicah.

V območju mariborske oblasti se organizirajo sledeči srezi:

1.) Maribor levi breg (mesto Maribor, okraj Maribor levi breg, št. Lenart) s sedežem v Mariboru;

Tedenske vesti.

Z ozirom na članek »Volilni stroški demokratske stranke in ljubljanska kazina« priobčen na prvem mestu rubrike »Tedenske vesti« na tretji strani Vašega lista št. 2 z dne 14. januarja t. l. zahtevamo temeljem § 19 tiskovnega zakona, da priobčite na istem kraju in z istimi črkami v svoji redni št. 3. ali 4. naslednji

popravek:

Ni res, da je zemljknjižna zaznamba terjatve 220.000 Din pri zemljišču »ljublanske kazine« v zvezi z volilno propagando v Ljubljani in na deželi, res pa je, da je to posojilo bilo najeto temeljem sklepa občnega zbora z dne 12. 1923. Ni res, da je to posojilo v zvezi s časom, ko je bilo treba največ agitacijskega denarja, marveč je res, da ima to posojilo z agitacijo najmanjšega posla, marveč je bilo najeto izključno le za potrebna popravila in je na račun tega posojila doslej dvignjen le delni znesek 65.000 Din.

Dalje ni res, da je »ljubljska kazina« aktivno podjetje, ki nima skoro nobenih stroškov, niti ni res, da mora g. Krapež plačevati večino vse davke, in ni res, da društvo nobenega posojila ne potrebuje, res je marveč, da so v poslovnem letu 1923 znašali dohodki društva »Kazina«: 128.591 Din 93 p.; stroški društva »Kazina« pa: 128.336 Din 19 p.

Dalje je res, da je g. Krapež plačal samo adaptacijo onih lokalov, katere je davčna oblast njemu predpisala.

Ni torej rs, da društvo »Kazina« za se sploh nobenega denarja ne potrebuje, res pa je, da potrebuje mnogo denarja za neobhodna popravila, vzdrževanje poslopja, plače in pokojnine osebja, upravne stroške, obresti, davke in odplačila dolgov. Ni res, da je društvo »Kazina« porabilo denar mogoče za svrhe, ki se ne krijejo s pravim namenom društva »Kazina«, marveč je res, da se ves denar uporablja izključno le v smislu pravil ter po odobrenju občnega zbora in ravnateljstva.

V Ljubljani, dne 19. januarja 1924.

Društvo »Kazina« v Ljubljani.

Priobčujemo ta popravek, dasiravno ne odgovarja zakonitim pogojem in dasiravno vemo, koliko so taki popravki vredni. Zajedno naj vzamejo gospodje na znanje, da ostane vprašanje kazine, ki jih očitno zelo razburja, še na dnevnem redu.

Delo v občinskem svetu ljubljanskem. Zadnja seja ljubljanskega občinskega sveta je jasno dokazala, da smatra občinski svet pod vodstvom župana s. Periča komunalno politiko za resno stvar. Med najvažnejša sklepa štejejo

2.) Maribor desni breg (sodna okraja Maribor desni breg in Slovenska Bistrica) s sedežem v Mariboru;

3.) Dravograd (sodna okraja Marenberg in Guštanj) s sedežem v Prevaljah;

4.) Slovenjgradec (sodna okraja Slovenjgradec in Šoštanj brez občine Smartno na Paki, nadalje občini Gornji Dolič in Kozjak iz konjiškega sodnega okraja) s sedežem v Slovenjgradu;

5.) Konjice (sodni okraj Konjice brez občin Gornji Dolič in Kozjak) s sedežem v Konjicah;

6.) Gornji grad (sodni okraj Gornji grad in občina Smartno na Paki) s sedežem v Gornjem gradu;

7.) Celje (sodna okraja Celje in Vranksko) s sedežem v Celju;

8.) Šmarje - Rogatec - Kozje (sodni okraj Šmarje, Rogatec, Kozje in občina Stopree iz ptujskega okraja) s sedežem v Šmarju ob Jelšah;

9.) Ptuj (sodna okraja Ptuj in Ormož) s sedežem v Ptuj;

10.) Ljutomer-Radgona (sodna okraja Ljutomer, Gornja Radgona ter Apaška kotlina) s sedežem v Ljutomeru;

11.) Murska Sobota (sodni okraj Murska Sobota) s sedežem v Murski Soboti;

12.) Dolnja Lendava.

Dosedanja politična ekspozitura v Mozirju se razpusti.

Za Medjimurje, ki bo po uredbi moralo pripasti mariborski oblasti, pripravljamo minister predlog, da se prepoji varžinski oblasti.

Na jutrišnji seji vlade bodo najbrže tudi izvršena imenovanja sreskih poglavarjev.

Podpisan je ukaz, s katerim je upokojen dosedanji namestnik vel. župana v Mariboru dr. Viljem Pfeifer.

Uvedba brezplačnega nakazniškega prometa med našo kraljevino in Zedinjenimi državami Severne Amerike. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani nam je poslala dopis, v katerem razglasa, da je uvedla z Zedinjenimi državami Severne Amerike s posredovanjem poštne hranilnice v Beogradu od 1. januarja 1924 dalje nakazniški promet.

Potrebni vplačilni listi (položnice) za nakazniški promet se lahko nabavijo pri vsaki pošti. Več ko 100 dolarjev se brez dovoljenja ministrstva financ ne, da odposlati.

Naš pokret.

Za december 1923 je obračunalo pri našem tajništvu 20 organizacij s 1143 člani. Te organizacije so: Ljubljana (77 članov), Ljutomer (9), Križe pri Trzinu (10), Oplotnica (26), Radgona (11), Ruše 12, Vič-Glince (15) Breg pri Ptuj (41), Muta (140), Tržič (16), Maribor (386), Zagorje (32), Marnberg (13), Guštanj (47), Prevalje-Leše (40), Pobrežje pri Mariboru (9), Store (39), Sv. Miklavž pri Mariboru (25), Ptuj (24), Celje (171). Skupaj (1143). Šoštanj za december še ni obračunal. Pokrajinsko tajništvo SSJ Celje.

U. D. R.

Prihodnje predavanje delavskega poljudno - znanstvenega tečaja se vrši v četrtek, dne 31. jan., v običajnih prostorih. Predava se o temi: Nalezljive bolezni, ki obeta biti izredno zanimivo. Polna udeležba dolžnost!

Dopisi.

Prevalje. Prvo štev. Napreja je porabil urednik tega lista po znani maniri za nadaljno blatenje. Zlasti se je lotil sodnoga Sitarja. Mi delavci v Mežiški dolini poznamo Sitarja, kakor Čobala že čez dvajset let po njunem vestnem in požrtvovalnem delu in vemo tudi, ko bi teh dveh ne bilo tedaj — no tedaj, ko je Napreja gofla še v srnjački hodila, — bi mi pri nas ne imeli niti nobenih strokovnih organizacij. Ko pa sta prišla Bernot in Möderndorfer s svojo mesarsko sekiro, se je začela mesarska kolina delavskih mežiških organizacij. Ko so posekali noge organizacijam, so postale te brez moči napram svojim kapitalističnim sovražnikom. Ta mesarja se še hvalita in pravita, da je tako delo čiščenje. Čiste bo-

do organizacije tedaj, ko teh dveh turrov ne bo več v delavski organizaciji, ki mislita, da se naj zdravo jedro izreže z nožem, da ostanejo turo. Ne organizira se ne z nožem, tega ona še ne vesta ne. Tudi o načelnem boju kvasijo, ko jim pa stopiš na rep, pa cvilijo kakor jezuiti o obrekovalcih. — Möderndorfer se repenči v Napreju in našteva zasluge, kako je ustanovil sam delavsko socialistično organizacijo nekje v Avstriji. Mi ne vemo, če jo je ustanovil ravno on — vemo pa samo to, da jih je hotel in jih še hoče pri nas razbijati. Ni mnogo manjkalo, pa bi jih najmanj 5 razbil. Pa tudi Bernot in adjutant bosta sfrčala iz Mežice in Črne.

Hočnik Franc.

Dravije. V nedeljo, dne 20. t. m. se je vršil pri nas občini zbor tukajšnje krajevne organizacije SSJ. Odbor je povabil na občini zbor s. Pastoreka in s. Uratnika, da zasliši obe plati zvona in da si ustvari sodbo o tem, kje je krivda na razmerah, pod katerimi tudi naša organizacija hudo trpi.

Dobili smo o tem mnogo zanimivih pojasnil.

Mi smo po vsem tem sicer sklenili, da pošljemo delegata na Bernotov kongres, kjer smo dosedaj obračunavali, naš delegat pa bo v smislu naše želje tam odločno povedal, da se mora napraviti sporu med socialisti konec.

S. Pastorek je na shodu trdil, da si je prilaščala organizacija SSJ v Celju za Bernota namenjene prispevke, oziroma, da Bernot iz spornega čekovnega računa sploh ne dobi denarja, kar je označil s. Uratnik za zlobno obrekovanje. Slednji je predlagal, naj se resnica na čekovnem uradu ugotovi. S. Pastorek pa je to v žaljivem tonu odločno odklonil in s tem najjasneje dokazal, da se boji resnice.

Gospodarstvo.

Koliko stane tuj denar.

1 dolar stane	88 2 do 89 8 Din
1 angleški funt	301 do 384 »
1 češka krona	2 57 do 2 58 »
1 laška lira	3 82 »
1000 avstrijskih kron	1 24 do 1 26 »
1 švicarski frank	15 54 do 15 56 »
1 francoski frank	4 30 do 4 35 »

Socialna politika.

Trboveljska stavka v parlamentu.

Poslanci Kremžar, Gostinčar in Kugovnik so vložili interpelacijo radi postopanja vlade proti rudarjem v rudnikih Trboveljske premogokopne družbe ob priliki zadnje stavke.

O interpelaciji se je razvila dolga in zanimiva debata, v kateri (so interpellanti pojasnili, kako škandalozno enostransko so postopale državne oblasti proti rudarjem ob priliki zadnje stavke.

Odgovarjali so ministri dr. Srškič, dr. Perič, dr. Peleš in Vujičić, ki so zagovarjali z običajnimi frazami, deloma pa s tem, da so hoteli zvaliti krivdo drug na drugega. Z ozirom na škandalozno dejstvo, da je dovolila vlada družbi 5 odstotno povišanje plač, med tem, ko družba delavstvu plač ni dala je sprejela zbornica sledečo resolucijo: Narodna skupščina poziva vladu, da v smislu izjave g. ministra za šume in rude podvzame korake za zvišanje plač za najmanj 4 Din dnevno in za to, da se odpušeni delavci ponovno sprejmejo in da zaračunajo z upravičenimi željami in pritožbami, kakor so našteje v interpelaciji in tekom debate energično deluje na Trboveljsko premogokopno družbo do končnega uspeha.

Parlamentarna debata pomenja za naše rudarje lep uspeh, — čeprav se nam zdi, da trboveljskega vprašanja ni od vseh strani osvetila in pokazala parlamentu v vsej njegovi važnosti. »Delavci«, glasilo naših strokovnih organizacij, piše o »Trboveljski premogokopni družbi« in njenih plačah takole. Zadnjič smo primerjali plače v trboveljskem revirju in v čeških rudnikih.

Danes navajamo v svrhu primerjave plače nižjih avstrijskih premogovnikov, kakor so ugotovljene s kolektivno pogodbo z dne 21. decembra 1923.

Glasom te pogodbe znaša povprečen minimalni dnevni zaslužek rudarja v rovu na dan 73 Din, rudarja v sahtu 90 Din, povprečen zaslužek vozača ali mladostnega delavca 53 Din. Temu nasproti placuje Trboveljska svoje delavce 27 do 40 Din na šiht.

Plače naših rudarjev so torej enako kakor napram Češki tudi napram Avstriji za okrog 50 odstotkov prenizke. Tako daleč se je zaslužilo naše delavstvo s pomočjo države. Kakšen zločin je napravila s tem država sama nad seboj, nam postane jasno iz sledečega razmišljanja:

Družba izplača vsako leto svojim delavcem okrog 50 milijonov dinarjev premalo. Večina tega denarja pride v last inozemskih delničarjev.

Vsled tega, ker pusti odirati država svoje delavstvo, slabi svojo plačilno bilanco in svojo valuto v prav izdatni meri.

Kje so plačanci ali zločinci, ki morejo tako izdajstvo na državnih interesih z državnimi sredstvi podpirati?

Zdi se nam, da bi si morala ogledati naša javnost in naš parlament iz teh vidikov trboveljski škandal.

Naši poslanci bodo poskrbeli, da bodo prisiljeni razmišljati o teh številkah tudi razni gospodje po ministrskih stolcih, ki si bodo lahko še dolgo glave belili, kako spraviti naše narodno gospodarstvo v ravnotežje, kako uradno rešiti naše gospodarstvo potom inozemskih posojil, ako bodo istočasno metali tujini zastoj naš kapital, našo delavno silo, — samo če jim pride delat poklone kak jugoslovanski reprezentant in slamat mož dunajskih židovskih delničarjev — in če se udari na struno boljšešviškega bav bava, ki je okrog in okrog votel, v sredi ga pa nič ni.

Stavka na angleških železnicah.

Na angleških železnicah je došlo do delne stavke, koje se udeležuje 60.000 železničarjev.

Že v decembru mesecu se je sestel paritetni odbor železniških družb in železniških strokovnih organizacij, ki se je posvetoval o potrebi znižanja železničarskih plač, ki je nastala vsled tega, ker so po vojni na Angleškem cene za vse potrebščine zelo padle.

Ta odbor je sporazumno določil svoto, za katero se smejo plače znižati. Sklenilo se je, da se izvrši ta sklep v januarju.

Izvršitev tega sklepa je povzročila, da je prišlo med železničarji do velikega nezadovoljstva.

Kakor izjavlja tajnik železničarjev, je to nezadovoljstvo utemeljeno, ker hočejo znižati družbe delavske plače bolj, nego je bilo sklenjeno. Del železničarskih organizacij se stavki ni priključil. Ta stavka je izbruhnila pred nastopom vlade delavske stranke.

Stavka bo povzročala novi vladi gotovo veliko skrbi! (Pripomniti je, da se nahajajo angleške železnice v privatnih rokah.)

Nedopuščena priselitve v Zedinjene Države Severne Amerike.

Izseljeniški komisariat v Zagrebu javlja:

V letu 1923 ameriške oblasti niso dopustile priselitve 20.619 priseljencev, domov pa so poslale 1088 priseljencev, ki so v Zedinjenih državah že bili.

Največ jih je, kojim je priselitev zabranjena radi bojzani, da bi padli v breme javne oskrbe, t. j. ako niso imeli dovolj sredstev ali možnosti zaslužka, ali ako so bili v takem stanju, da niso bili sposobni za delo.

Zene in otroci, ki potujejo sami in ki nimajo affidavita to je zaprisežene izjave o vzdrževanju od strani najbližnjega sorodnika ali ameriškega državljanja, so lahko sigurni, da se jim priselitev zabrani. Ker niso znali čitati, je bilo zavrženih 2095 priseljencev.

Preko 1000 jih je bilo zavrženih radi opasnih in nalezljivih bolezni (sušice, spolnih bolezni) in radi garij in podobnih bolezni. Mnogi so zavrženi radi slaboumnosti in padavice, radi pijanosti od navade.

Okrog 262 otrok je bilo zavrženih, ker niso dopotovali v spremstvu roditeljev ali k roditeljem. K bližnjim so-

rodnikom se pripuščajo samo na podlagi stroge preiskave in velike jamčevine.

Okrog 198 oseb je bilo zavrženih zato, ker so spremljale osebe, ki niso bile pripuščene. (Bolna deca itd.) —

Okrog 364 obsojenih radi zločina, 4 anarhisti, 1 pristaš mnogoženstva, 69 takih, ki so skušali ponovno priti predno je preteklo eno leto od zavržitve; 141 je bilo zavrženih, ker so prišli preko Kanade brez dovoljenja. Iz Kanade in Kube se je mogoče priseliti šele po 1 mesečnem bivanju.

Posebno opozarja izseljeniški komisariat, da ameriške oblasti po zakonu o kontraktih delavcih ne dopuščajo priselitve takozvanih kontraktih delavcev.

Vsak, ki bi si naprej s pogodbo s kakim ameriškim podjetjem delo že naprej zasigural, se ne sme vseliti. To je zato, ker so delavci, s katerim sklenejo podjetja že v stari domovini pogodbe in ki jim morda že vožnjo plačajo, v Ameriki tem podjetnikom na milost in nemilost izročeni, ker prihajajo tja navadno brez zadostnih denarnih sredstev.

Izjema je dopuščena le za takozvane proste poklice. Ročni delavci smejo sprejeti že v stari domovini določeno službo le pod tem pogojem, če delavcev te stroke v Ameriki primanjkuje in je to potrdil tajnik Dela pri vladi Zedinjenih držav.

Glede priselitve se pripravlja nov zakon, ki bo priselitev še bolj omejil, kakor je sedaj.

Računa se, da se bo znižala kvota na podlagi tega zakona za Jugoslavijo približno na eno tretjino.

Razno.

Policija nam javlja, da so se izgubili tekem zadnjih dni naslednji predmeti: par copat, 1 spodnje hlače, 1 rožencranc, 2 zastavna listka, orjunski handžar in — Stipica Radič. Stipico Radiča je uvrstila policija med izgubljene predmete. Najbrže na podlagi izvirnega Jutrovega brzjava, ki je vedel povedati, da ne ve povedati, kje se Stipica nalazi. Vprašamo le, če znaša Finderlohn za Stipico tudi 10 odstotkov.

Dober lov. Neki kmet pri Sarajevu je šel v gozd in slučajno našel duplino, v kateri je bilo gnezdo mladih kun, katerih se pa nikakor ni mogel polastiti. Naposled se domisli, da bi jih bilo mogoče z dimom izgnati. To je tudi naredil, in čez nekaj časa je poskakalo iz dupline 10 mladih kun, ki sta jih z ženo kmalu polovila. Ker so kunje kože zelo drage, mu bo to vrglo gotovo nekaj tisoč dinarjev.

Vprašanje nemške manjšine na Češkem. V Leitmeritzu se je vršil shod zveze nemških kmetov, na katerem je izjavil poslanec Krepek, da je za sodelovanje Nemcev pri upravi države. Zato pa zahteva, da dobijo Nemci v roke del državne moči. Shod se je izrekel za samoupravo nemških delov Češke.

Udedelavski zlet v Ljubljani!

Tvrška

Peter Capuder

Ljubljana, Vidovdanska cesta 2

priporoča za ta izlet:

Celotne kroje kot tudi posamezne dele za U. D. R. — Vse telovadne potrebščine: majice, telovadne hlače, čelje, dalje za moški in ženski naraščaj ter članice potrebne telovadne obleke. — Zahtevajte cenike! Preskrbite si pravočasno! — Poverjeni dobavitelj potrebščin U. D. R.

Izdajatelj:

Oblastni odbor SSJ za Slovenijo.

Odgovorni urednik:

Jože Golmajer.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.